Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul Rezina (judecător V.Cuculescu)
Dosarul nr.2ac-124/2024 (nr.2-22167065-03-2ac-22082024)

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul Civil și de contencios administrativ
D E C I Z I E

28 ianuarie 2025 **mun. Bălţi**

Completul de judecată în componența:
Preşedintele ședinței, judecător **Elena Grumeza**
Judecătorii **Natalia Costaş, Stanislav Grosu**
Grefier **Natalia Pasat, Cristina Țurcanu**

examinând în ședință judiciară publică apelul declarat de avocatul Lefter Stela în interesele SA"RZ-Transcom",

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL"Evani O" către SA"RZ-Transcom" privind încasarea datoriei,

împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15 decembrie 2023,

c o n s t a t ă :

Pretenţiile reclamantului:

La 15.11.2022 SRL"Evani O" s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către SA"RZ-Transcom" privind încasarea datoriei.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că „Evani O" S.R.L. este un operator de transport naţional, care efectuează transport de pasageri, iar pentru realizarea biletelor de călătorie din or.Rezina, a deţinut şi deţine Contract privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate, pregătit şi redactat de către „RZ-Transcom"S.A., valabil fiind Contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.6 din 01.01.2022, dar aplicabil speţei fiind şi contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.4 din de 01.01.2019 şi anexele la el.

Indică că „RZ-Transcom"S.A., în contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.4 din 01.01.2019 şi anexele la el, contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.6 din 01.01.2022, ca o garanţie a executării cu bună credinţă a obligaţiilor în condiţiile CC art. 901 alin. (1), a stabilit/prevăzut la punctul 5, sancţiuni materiale pentru executarea necorespunzătoare a obligaţiilor, mai exact la punctul 5.2.1, „RZ-Transcom" S.A. a stipulat, iar „Evani O"

S.R.L. a acceptat că Autogara va achita o penalitate în mărime de 0,1% din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere.

Menționează că la 01.08.2021 „RZ-Transcom”S.A. deţinea o datorie scadentă faţă de „Evani O” S.R.L. în mărime de 35 468,38 lei, sumă de bază fără dobânzi de întârziere şi/sau penalităţi.

Astfel, reieşind din faptul executării necorespunzătoare a obligaţiilor prevăzute de contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 4 din 01.01.2019 şi anexele la el, contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 6 din 01.01.2022 de către „RZ-Transcom”S.A., creanţa în loc să scadă a crescut la suma de 51 959,12 lei.

Reieşind din faptul ignorării solicitărilor verbale ale reclamantei, legat de executarea obligaţiilor contractuale, au fost nevoiţi să semneze un contract privind prestările unui serviciu juridic de evaluare şi redactare a unei somaţii, cu dl Sergiu Sloninov, achitând pentru acest serviciu 3000 lei, plus impozitul pe venit în mărime de 12% din sumă 360 lei, în total 3360 lei.

La 26.09.2022 reclamanta a expediat către compania debitoare o somaţie prin care a solicitat pârâtului ca în termen de 10 zile calendaristice, să achite către „Evani O” S.R.L. a datoriei formate din 51 959,12 lei cu titlu de suma de bază, 18 300,75 lei cu titlu de penalităţi și 8 706,16 lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Conform avizului de recepţie, la 27.09.2022 „RZ-Transcom” S.A. a primit somaţia sus-menționată și tot în aceiaşi zi administraţia „RZ-Transcom”S.A., a telefonat administraţia „Evani O” S.R.L. şi a solicitat un termen de până la 31.10.2022, pentru achitarea integrală.

Ulterior, au primit de la pârât Actul de verificare privind raporturile financiare perioada 01.08.2021 - 01.08.2022, care confirmă suma datorată de „RZ-Transcom” S.A. faţă de „Evani O” S.R.L. în mărime de 52 946,18 lei. „RZ-Transcom” S.A., la data de 27.09.2022 a efectuat un transfer de 6000 lei, la 30.09.2022 - 828,10 lei, la 07.10.2022 - 10000 lei și la 31.10.2022 – 11 444 lei.

Totodată în perioada 01.08.2022 - 31.10.2022 creanţa „RZ-Transcom” S.A. faţă de „Evani O” S.R.L. a mai crescut, prin prisma vânzărilor de bilete în această perioadă: la data de 31.08.2022 cu 1492,90 lei, la data de 30.09.2022 cu 2546,13 lei și la data 31.10.2022 cu 3240,00 lei.

Prin urmare, la 01.11.2022, „RZ-Transcom” S.A. nu şi-a îndeplinit obligaţiile asumate prin contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 6 din 01.01.2022, contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 4 din 01.01.2019 şi anexele la el şi cele asumate la primirea somaţiei din data de 26.09.2022, deţinând o datorie de 28 265,65 lei fată de „Evani O” S.R.L.

Reieşind din acțiunile şi/sau lipsei de acţiune în partea realizărilor corespunzătoare a obligaţiilor asumate de „RZ-Transcom” S.A., legat de executarea obligaţiilor contractuale, au fost nevoiţi să semneze un contract privind prestările unui serviciu juridic de evaluare şi redactare a unei somaţii, cu dl Sergiu Sloninov, achitând pentru acest serviciu 5000 lei plus impozitul pe venit în mărime de 12% din sumă 600 lei (în total 5600 lei).

În cazul dat clauza penală legală constituie o evaluare convenţională stabilită de părţi în contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 4 din 01.01.2019 şi anexele la el, Contractul privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.6 din 01.01.2022, la punctul 5.2 „Autogara” achită „Transportatorului” o penalitate (amendă) în mărime de 0,1 % din suma datoriei - pentru fiecare zi de întârziere a efectuării transferului surselor financiare acumulate în urma comercializării biletelor la cursele „Transportatorului” şi are menirea de a compensa prejudiciul suferit de noi prin neexecutarea obligaţiilor de către debitor şi constituie un mijloc de garantare a executării obligaţiilor şi din acest considerent este reglementată în cadrul CC.

Reiterează că contractele privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr.6 din data de 01.01.2022 şi nr.4 din data de 01.01.2019 şi anexele la ele, au fost pregătite şi redactate de către „RZ-Transcom” S.A., aplicabil fiind art.1107 CC, unde „RZ-Transcom”S.A., a stabilit mărimea penalităţii la punctul 5.2.1 - 0,1 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere a efectuării transferului surselor financiare acumulate în urma comercializării biletelor la cursele „Transportatorului”. Astfel în cazul neexecutării obligaţiei de către „RZ-Transcom” S.A., ea este ţinută să achite clauza penală în mărimea stabilită, ori sunt întrunite toate condiţiile acordării de despăgubiri, reieşind din faptul că neexecutarea provine din vina exclusivă a „RZ-Transcom” S.A.

Astfel, consideră că în speță, penalitatea constituie suma de 20144,15 lei, care a fost calculată pentru perioada 31.08.2021 - 14.11.2022, pentru sumele scadente la data de 01.08.2022 şi până la depunerea acţiunii.

În continuare indică că executarea necorespunzătoarea a obligaţiilor de către pârât, a dus la pierderi materiale suferite de către reclamant, prin diminuarea puterii de cumpărare a sumelor de bani care urmează să le încaseze, drept exemplu carburanţii (cheltuielile principale avute unii ca transportatori) în anul 2021 erau circa 14 lei pentru un litru, în prezent peste 26 lei pentru un litru, pierderi de peste 70%. Astfel, datorită inflaţiei monetare, valoarea contabilă a activelor societăţii este disproporţionat de mică faţă de valoarea pe care o putea produce când erau încasaţi în termenul stabilit de contracte, ceea ce creează o disproporţie între părţile participante la raporturile civile.

Totodată datorită inflaţiei şi comportamentului pârâtului s-au devalorizat sumele deţinute/folosite de „RZ-Transcom”S.A. şi de fapt sunt în prezența folosirii mijloacelor

financiare străine şi are loc o îmbogăţire nejustificată (fără justă cauză) a „RZ-Transcom” S.A. şi nu are relevanţă că pârâtul nu a executat la timp obligaţia faţă de ei pe motiv că nu dispune de surse financiare la momentul ajungerii obligaţiei la scadenţă.

Menționează că suma solicitată de 14 136,07 lei ca prejudiciu cauzat prin inflaţie pentru perioada 31.07.2021 - 14.11.2022 în conformitate cu datele oficiale ale Biroului Naţional de Statistică al RM, vine să compenseze parţial puterea de cumpărarea a sumelor lor deţinute/folosite de „RZ-Transcom” S.A.

Cheltuielile de judecată în mărime de 11383, 68 lei solicitate sunt compuse din: 1876,38 lei cu titlu de taxă de stat, achitată la depunerea prezentei acţiuni; 3360,00 lei cu titlu de servicii juridice, achitate pentru pregătirea somaţiei din 26.09.2022, conform contractului de prestări servicii juridice SS/EO-OOl din 22.09.2022; 16,50 lei cu titlu de cheltuieli poştale; 5600,00 lei cu titlu de servicii juridice, achitate la pregătirea prezentei acţiuni, conform contractului de prestări servicii juridice SS/EO-002 din 07.11.2022; 530,80 lei, cu titlu de cheltuieli pentru depunerea acţiunii (costul a 20 litri benzină), suportate de ei la deplasarea spre Rezina conform foii de parcurs şi dispoziţiilor ANRE (https://www.anre.md/) privind preţul unui litru la data de 14.11.2022 (cel mai mic preţ).

Solicită SRL„Evani O” încasarea de la SA„RZ-Transcom” a sumei în mărime de 62545,87 lei, care este compusă din: 28265,65 lei cu titlul de datorie de bază, 20144,15 lei cu titlul de penalitate, 14136,07 lei cu titlul de rata inflaţiei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 11383,68 lei.

În cadrul ședinței de judecată din 19.10.2023 SRL”Evani O„ a înaintat cerere de concretizare a cerințelor prin care a solicitat încasarea de la SA ”RZ-Transcom” a sumei în mărime de 34280, 22 lei, care este compusă din: 20144,15 lei cu titlul de penalitate, 14136,07 lei cu titlul de rata inflaţiei și a cheltuielilor de judecată: 1 876,38 lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acţiunii, 3360,00 lei cu titlu de servicii juridice achitate la pregătirea somaţiei, 16,50 lei cu titlu de cheltuieli poştale, 5 600,00 lei, cu titlu de servicii juridice achitate la pregătirea prezentei acţiuni, 530,80 lei - cheltuieli pentru depunerea acţiunii (suportate la deplasarea spre Rezina conform foii de parcurs şi dispoziţiilor ANRE.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15.12.2023 acțiunea civilă s-a admis parțial; s-a încasat de la SA”RZ-Transcom” în beneficiul SRL”Evani O” suma de 20144,15 lei cu titlu de penalitate pentru perioada (31.08.2021 – 14.11.2022), suma de 14136,07 lei pentru rata inflației și cheltuielile de judecată: pentru achitarea taxei de stat proporțional părții admise din acțiune în mărime de 1601,38 lei, pentru transport în mărime de 530,80 lei și cheltuieli poștale în mărime de 16,50 lei, iar în total suma de 36428,90 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

Exercitarea căii de atac:

La 18.12.2023 avocatul Lefter Stela în interesele SA"RZ-Transcom" a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15.12.2023, solicitând casarea hotărârii, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă integral.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului a invocat că SRL"Evani O" a înaintat pretenţiileîn temeiul contractelor privind transportul de călători şi bagaje nr.04 din 01.01.2019 (cu acordul adiţional nr.01. din 01.01.2020), nr.06 din 01.01.2022 şi din 01.01.2023, fapt pe care instanţa de fond l-a ignorat. Insă, anume clauzele contractuale stabilesc condiţiile, ordinea şi modul realizării: drepturilor, precum şi executării obligaţiunilor părţilor în raporturile juridice stabilite. Odată ce raporturile juridice între părţi reies din contract - urmează de menţionat că şi drepturile părţilor reiese din clauzele contractuale, care au fost acceptate la momentul încheierii contractelor de către părţi. Astfel, pretenţia de a se încasa penalitate în mărime de 20144,15 lei, calculată din suma de 51959 lei, reclamantul şi-o întemeiază pe prevederile clauzei contractuale din p.5.2.1, care cu adevărat prevede:„ „Autogara" achită „ Transportatorului " o penalitate în mărime de 0,1% pe zi din suma datoriei - pentru fiecare zi de întârziere a efectuării transferului surselor financiare acumulate în urma comercializării biletelor la cursele „ Transportatorului".

Însă pentru a realiza acest drept - prin clauza contractuală 5.5 al contractelor este prevăzută procedura, care trebuie respectată de către partea care pretinde la încasarea acestei penalităţi. Această clauză expres prevede că actele corespunzătoare care confirmă încălcarea obligaţiunilor contractuale, se înaintează de către părţi nu mai tîrziu de data de 10 a următoarei luni calendaristice...Neprezentarea în termenul indicat a referintei/obiectiilor privind penalităţile aplicate se va considera ca acceptare acestora.

Prin această clauză contractuală părţile contractante sunt puse în condiţii de limită a termenului de a pretinde la încasarea penalităților, precum și în limita perioadei de încasare adică potrivit acestei clauze intimatul era în drept să pretindă la penalitatea prevăzută de pct.5.2-.5.2.1 numai în cazul în care ar fi înaintat pârâtului actul corespunzător, care confirmă reţinerea achitării sumei adunate pentru vânzarea biletelor în perioada ultimei luni până la data de 10 a următoarei luni calendaristice. În caz contrar, se consideră că partea acceptă tacit neîndeplinirea corespunzătoare a obligaţiunii propriu zise - fapt pe care insanţa ce ignorat.

Intimatul, înaintând notificarea la data de 26.09.2022 a omis termenul de notificare inclusiv şi pentru aplicarea penalităţii pentru restanța formată la achitarea banilor din vânzarea biletelor şi pentru luna august 2022 (limita notificării fiind stipulată expres în contract: până la data de 10 a lunii următoare). Odată cu omiterea acestui termen, această clauză contractuală prezumă sancţiunea decăderii din dreptul de a pretinde la achitarea

penalității pentru neexecuatrea corespunzătoare a obligaţiunilor contractuale pentru luna precedentă. În cazul din speţă, intimatul a omis acest termen. În astfel de circumstanţe, cerinţa privind încasarea penalității pentru fiecare zi de întârziere a trasferării banilor, este una lipsită de temei legal și urmează a fi respinsă, inclusiv din motiv că apelantul n-a fost notificat niciodată de către intimata de a achita penalitatea pentru luna precedentă.

Instanța de fond a admis cerința privind încasarea penalității în valoare de 20144,15 lei pentru perioada 31.07.2021-31.10.2022, ăpentru sumele scadente conform calculului, însă reprezentantul intimatului n-a explicat cum și de când s-a acumulat această restanță la plată.

Cât priveşte pretenţia de a se încasa suma de 14 136,07 lei cu titlu de inflaţie, la fel este una lipsită de temei legal. Instanța a neglijat faptul că drept temei al acestei pretenţii se invocă p.5.2.1 din contractele privind transportul de călători şi bagaje pe perioada anilor 2019-2022 şi prevederile art.901 alin.(l) CC.

Odată ce obligaţiunile şi drepturile părţilor se nasc din prevederile contractelor nominalizate, urmează de atras atenţie că capitolul V al contractelor conține clauze contractuale legate de responsabilitatea părţilor, care prin p.5.2., 5.2.1 prevede sancţiunea care poate fi aplicată de către intimat, în calitatea sa de transportator, faţă de apelant, în calitate de autogară, sub „penalitate (amendă)”. Astfel, acestă clauză nu prevede dreptul la coeficientului de inflaţie, ea prevede doar dreptul de a pretinde la penalitate pentru întârziere.

Fapt că la ziua de 01.08.2022 se acumulase careva restanţe la transferul de bani către intimat, apelantul nu a negat, acesta n-a avut nici o intenţie de a se eschiva de la obligaţiunile contractuale.

În urma înaintării notificării, apelantul, în administratorului său, a întreprins toate măsurile, a depus tot efortul ca să-și onoreze obligaţiunile pe deplin, dând dovadă de un comportament de bună credință. Pe când intimatul, văzând că apelantul achită sumele acumulate, şi-a continuat intenţiile avute din start de a încasa sume suplimentare la suma de bază, înaintând acţiunea în judecată.

Atrage instanţei atenţia că la ziua înaintării cererii în judecată, la 15.11.2022 - suma restantă era diminuată la 19 099,17 lei, în scurt timp, la 25.11.2022 datoria a fost stinsă definitiv.

Instanţa a ignorat şi faptul că contractul între părţi n-a fost rezoluţionat, raporturile juridice n-au fost întrerupte. Colaborarea în activităţile părţilor permanent este în avansare: apelantul vinde bilete la cursele deservite de intimat, intimatul prestează servicii de transport de pasageri şi bagaje, procesul merge în continuare: zilnic cursele se deservesc, biletele de călătorii se vând, banii se transferă pe contul intimatului.

Acte de procedură:

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25.07.2024 s-a dispus transmiterea cauzei pentru examinare după competență Curții de Apel Nord/Bălți.

Poziția părților expusă în ședința judiciară:

În ședința de judecată reprezentantul apelantului SA"RZ-Transcom", avocatul Lefter Stela a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

Reprezentantul intimatului SRL"Evani O", Sloninov Sergiu a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii contestate.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul civil și de contencios administrativ consideră necesar de a admite apelul declarat, din considerentele ce urmează.

Potrivit art.362 alin.1 Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de apel constată că dispozitivul hotărârii a fost pronunțat la 15.12.2023, iar apelul a fost declarat la 18.12.2023, prin urmare, apelul este declarat în termenul legal stipulat la art.362 Codul de procedură civilă.

Probatoriul cauzei denotă faptul, că la 01.01.2019 între S.A. „RZ-Transcom", în calitate de „Autogară", şi „Evani O" S.R.L., în calitate de „Transportator", a fost semnat contractul nr.04 privind transportul auto de călători și bagaje pe rute regulate, pe o perioadă de la 01.01.2019 pînă la 31.12.2019. /f.d.56-59/

Potrivit Acordului aditional nr.1 din 01.01.2020 la contractul nr.04 din 01.01.2019 privind transportul auto de călători și bagaje pe rute regulate, părțile au convenit asupra introducerii unor modificări în clauzele contractului sus-menționat, astfel fiind modificat pct.8.1 referitor la perioada încheierii contractului – 01.01.2020 pînă la 31.12.2020. /f.d. 61/

La 01.01.2022 între S.A. „RZ-Transcom" în calitate de „Autogară" şi „Evani O" S.R.L. în calitate de „Transportator" a fost semnat contractul nr.6 privind transportul auto de călători și bagaje pe rute regulate, pe o perioadă de la 01.01.2022 pînă la 31.12.22. /f.d.50- 55/.

Potrivit pct.3.1.7 din contractele nr.04 din 01.01.2019 și nr.6 din 01.01.2022 privind transportul auto de călători și bagaje pe rute regulate, „Autogara" deține dreptul exclusiv de comercializare pe teritoriul său a biletelor la cursele „Transportatorului", iar potrivit pct. 3.2.3. din contractele menționate „Autogara" se obligă: să comercializeze bilete de călătorie sau de transportare a bagajului la cursele deservite de către „Transportator".

La fel, potrivit pct.6.6 din contractele menționate mai sus, „Autogara” va transfera sumele acumulate de la comercializarea biletelor la cursele atribuite spre deservire „Transportatorului”, la conturile acestuia, prin intermediul instituțiilor bancare fără numerar, în proporțiile indicate la pct. 6.1 al prezentului contract, o data în lună, dar nu mai târziu de data de 10 al lunii calendaristice ce urmează.

La 26.09.202022 SRL”Evani O” a expediat SA”RZ-Transcom” notificare cu solicitarea achitării datoriei de bază în mărime de 51959,12 lei, a penalității în mărime de 18300,75 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 8706,16 lei, care a fost recepționată contra semnătură la sediul debitorului/f.d.62-67,41/

La 15.11.2022 SRL”Evani O” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către SA”RZ-Transcom”, solicitând încasarea sumei în mărime de 62545,87 lei, care este compusă din: 28265,65 lei cu titlul de datorie de bază, 20144,15 lei cu titlul de penalitate, 14136,07 lei cu titlul de rata inflaţiei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 11383,68 lei.

Prin cererea de concretizare SRL”Evani O” a solicitat încasarea de la SA ”RZ-Transcom” a sumei în mărime de 34280, 22 lei, care este compusă din: 20144,15 lei cu titlul de penalitate, 14136,07 lei cu titlul de rata inflaţiei și a cheltuielilor de judecată: 1 876,38 lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acţiunii, 3360,00 lei cu titlu de servicii juridice achitate la pregătirea somaţiei, 16,50 lei cu titlu de cheltuieli poştale, 5 600,00 lei, cu titlu de servicii juridice achitate la pregătirea prezentei acţiuni, 530,80 lei - cheltuieli pentru depunerea acţiunii (suportate la deplasarea spre Rezina conform foii de parcurs şi dispoziţiilor ANRE.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15.12.2023 acțiunea civilă s-a admis parțial; s-a încasat de la SA”RZ-Transcom” în beneficiul SRL”Evani O” suma de 20144,15 lei cu titlu de penalitate pentru perioada (31.08.2021 – 14.11.2022), suma de 14136,07 lei pentru rata inflației și cheltuielile de judecată: pentru achitarea taxei de stat proporțional părții admise din acțiune în mărime de 1601,38 lei, pentru transport în mărime de 530,80 lei și cheltuieli poștale în mărime de 16,50 lei, iar în total suma de 36428,90 lei. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

La 18.12.2023 avocatul Lefter Stela în interesele SA”RZ-Transcom” a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15.12.2023, solicitând casarea hotărârii, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă integral.

În conformitate cu dispozițiile art.373 alin.1,2 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele

care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

În conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art.5 alin.1 Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Iar potrivit art.121 Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.

Conform art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Obiectul juridic litigios din speță constituie încasarea penalității, a ratei inflației.

Potrivit art.10 alin.(1) Cod civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile şi să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Prevederile art.15 alin.(1) Cod civil, stabilesc expres că apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Potrivit art.774 alin.(1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Articolul 776 Cod civil prevede că, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 858 Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul şi în momentul stabilit.

Colegiul civil notează că prin natura sa, raportul juridic obligaţional este menit să producă efecte juridice. Efectul general al oricărei obligaţii este de a da creditorului dreptul de a obţine de la debitor îndeplinirea exactă a prestaţiei la care s-a obligat. Dar, pentru ca o obligaţie să poată fi executată, mai întîi de toate, este necesar ca aceasta să existe. Obligaţiile se consideră executate în mod corespunzător, dacă sunt respectate toate condiţiile prevăzute în actul din care au luat naştere, precum ar fi cele privitoare la obiectul, subiectele, locul, timpul şi modul de executare.

În conformitate cu art.992 Cod civil, (1) Contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. (2) Contractului îi sînt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

Referitor la cerința privind încasarea penalității contractuale în mărime de 20144,15 lei, instanța de apel reiterează că în pct.5.2, 5.2.1 din contractele privind transportul auto de călători şi bagaje pe rutele regulate nr. 4 din data de 01.01.2019 și nr. 6 din data de 01.01.2022, părțile contractante au convenit că „Autogara” achită „Transportatorului” o amendă în mărime de 0,1 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întîrziere a efectuării transferului surselor financiare acumulate în urma comercializării biletelor la cursele „Transportatorului”.

În conformitate cu art.992 Cod civil, (1) Contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. (2) Contractului îi sînt aplicabile normele cu privire la actul juridic.

Potrivit art.901 alin.5 Cod civil, (5) Neexecutarea obligaţiei înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligaţiei şi include neexecutarea totală sau parţială a obligaţiei, executarea necorespunzătoare sau cu întîrziere a obligaţiei.

În conformitate cu prevederile art.947 alin.1-4, 6 Cod civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Prin clauză penală se poate garanta numai o creanță valabilă. Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate, inclusiv sub forma unei dobânzi de întârziere. Părțile pot conveni asupra unei penalități mai mari decât prejudiciul. Nulitatea obligaţiei atrage nulitatea clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage nulitatea obligaţiei.

După cum rezultă din definiţia dată în alin.1 al acestui articol, clauza penală constituie o evaluare convenţională şi prealabilă a eventualelor prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestaţiei la care s-a îndatorat.

În conformitate cu dispozițiile art.949 alin.1 Cod civil, dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii. Creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

Astfel, suma prevăzută prin clauza penală are menirea de a compensa prejudiciul suferit de creditor prin neexecutarea obligaţiilor contractuale de către debitor. Prin finalităţile sale, clauza penală constituie un mijloc de garantare a executării obligaţiilor. Această funcţie se manifestă prin faptul că îndeamnă pe debitor, sub sancţiunea sumelor stipulate ca clauză penală, la executarea reală a contractului. Obiectul clauzei penale îl formează o sumă de bani determinată fie global, fie procentual, în raport cu valoarea obiectului contractului la care se referă.

Clauza penală fiind un contract sau o clauză dintr-un contract, are forţă obligatorie între părţile contractante şi se impune a fi respectată întocmai şi de instanţele de judecată. În acest context, clauza penală înlătură orice putinţă de apreciere din partea instanţei privitoare la existenţa şi întinderea prejudiciului suferit de creditor, deoarece această apreciere a fost făcută anticipat, de către părţile contractante.

Colegiul civil remarcă asupra faptului că forma clauzei penale poate fi convenită între părți în mod liber, cu respectarea dispozițiilor legale privind condițiile de validitate ale contractelor și ale clauzelor contractuale. Clauza penală trebuie să fie clară și precisă, astfel încât să poată fi aplicată fără dificultate și să nu fie supusă interpretării.

Pentru ca o clauză penală să fie valabilă, trebuie să îndeplinească următoarele condiții : să fie prevăzută în scris; să fie proporțională cu gravitatea neîndeplinirii obligației; să fie prevăzută în contract sau în actul adițional la contract.

Potrivit calculului prezentat de intimat și solicitat în acțiunea civilă concretizată, penalitatea în mărime de 20144,15 lei se solicită pentru perioada 31.08.2021 - 14.11.2022, reieșind din suma datoriei de 35468,38 lei.

Colegiul apreciază că instanța de prim nivele a admis pretenția privind încasarea penalității, fiind stabilit că SA”RZ-Transcom” la data înaintării acțiunii în judecată avea datorii scadente nestinse față de SRL”Evani O”.

Potrivit copiei actului de verificare reciprocă pentru perioada 01.08.2021-01.08.2022, semnat de ambele părți în litigiu, datoria SA”RZ-Transcom” constituie 52946,18 lei /f.d.78/.

Potrivit actului de verificare reciprocă pentru perioada 01.08.2021-25.11.2022, semnat unilateral de SA”RZ-Transcom”, datoria sa față de SRL”Evani O” constituie 44341,60 lei /f.d.83/.

Intimatul, cât și apelantul au recunoscut că suma datoriei de bază a fost stinsă integral la data de 25.11.2022.

Fiind constat faptul că intimatul a admis întârzieri la plata sumelor contractuale, este întemeiată pretenția transportatorului SRL”Evani O” privind solicitarea penalității de la Autogară, în persoana SA”RZ-Transcom”.

Ce ține de pretenția privind încasarea inflației în mărime de 14136,07 lei, completul de judecată al instanței de apel conchide de a respinge cerința dată, deoarece intimatul/reclamant nu a indicat temeiul legal de încasarea a acestei sume, iar în contractele încheiate între SRL”Evani O” și SA”RZ-Transcom” nu este inclusă o astfel clauză.

Concominent, instanța accentuiază că inflația atinge orice subiect al raportului juridic obligațional, dar și orice consumator. La caz, părțile litigioase sunt profesioniști și trebuie să prevadă în contract clauză privind încasarea inflației.

Referitor la cerința privind compensarea cheltuielilor de judecată, completul de judecată reține că În corespundere cu art.94 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Dat fiind că acțiunea civilă s-a admis parțial, SRL”Evani O” beneficiază de compensarea parțială a cheltuielilor de judecată. Proporțional părții admise din pretenții, apelantul urmează să compenseze intimatului cheltuieli de judecată în mărime de 604,32 lei, pentru taxa de stat achitată în prima instanță.

Distinct de cele enunțate, instanța de apel conchide de a admite apelul declarat de avocatul Lefter Stela în interesele SA”RZ-Transcom”, cu casarea hotărârei Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15 decembrie 2023 în latura sumei dispuse spre încasare cu titlu de inflație în mărime de 14 136,07 lei și în latura încasării cheltuielilor de judecată și în partea casată se pronunță o nouă soluție prin care respinge pretenția SRL”Evani O” către SA”RZ-Transcom” privind încasarea cu titlu de inflație a sumei de 14136,07 lei; încasează de la SA”RZ-Transcom” în beneficiul SA”Evani O” cheltuieli de judecată,

proporțional părții admise din acțiune, în mărime de 604,32 lei. În rest, dispozițiile hotărârii primei instanțe se mențin.

Conducându-se de prevederile art.385 lit.c) Codul de procedură civilă, completul de judecată, -

decide:

Admite apelul declarat de avocatul Lefter Stela în interesele SA”RZ-Transcom”.

Casează hotărârea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 15 decembrie 2023, pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL”Evani O” către SA”RZ-Transcom” privind încasarea datoriei, în latura sumei dispuse spre încasare cu titlu de inflație în mărime de 14 136,07 lei și în latura încasării cheltuielilor de judecată și în partea casată se pronunță o nouă soluție :

Respinge pretenția SRL”Evani O” către SA”RZ-Transcom” privind încasarea de la pârât cu titlu de inflație a sumei de 14136,07 lei.

Încasează de la SA”RZ-Transcom” în beneficiul SA”Evani O” cheltuieli de judecată, proporțional părții admise din acțiune, în mărime de 604,32 (șase sute patru lei 32 bani) lei.

În rest, dispozițiile hotărârii primei instanțe se mențin.

Decizia este definitivă, fiind cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei, judecător **Elena Grumeza**

Judecătorii **Natalia Costaș** **Stanislav Grosu**